

Aan de orde

Bent u zo iemand die mailtjes meteen in mapjes stopt? Of cultiveert u juist zorgvuldig uw creatieve imago van warhoofd? Voor beide valt iets te zeggen, blijkt uit onderzoek.

Door Maud Beucker Andreae

Ukunt het goed vinden met uw naaste collega. Hij smakt niet, houdt verhalen over zijn kinderen beperkt en maakt zelfs af en toe een grap. U heeft slechts één ergerenis: hij is zo netjes, zo georganiseerd. Een blik op zijn inbox is als kijken naar een wolkeloze hemel, de vier mails brengen u in een staat van totale, plaatsvervangende ontspanning. Uw eigen inbox: 4817 rijen dik, verdeeld over een kleine 70 pagina's. Niet doordat u het zoveel drukker heeft, nee, doordat u mails niet archiveert. Nooit. Een ondernomen poging – het aanleggen van een mappenstructuur – hield u twee dagen vol, de gevorderde poging – mappenstructuur met kleuren én labels – strandde na precies drie mails. Ook opkomende stormen van fysieke opruimwoede gaan meestal liggen voordat u aan de linkerla bent toegekomen.

De mens is in principe geneigd te ordenen. Zelfs de grootste sloddervos zal het verwoed blijven proberen. Het categoriseren van objecten is een aangeboren eigenschap, die volgens wetenschappers valt te herleiden tot de oertijd, waarin onderscheid maken (dier-roofdier-mens-eter) van levensbelang was. Alles wat anders is, kan gevaarlijk zijn en daar dienen we alert op te zijn. Daarnaast is bewezen dat opruimen als activiteit de hersenen in een ruststand brengt, waarin oplossingen voor problemen makkelijker opkomen. En zijn spullen eenmaal opgeruimd en uit het zicht – ook al legt u de kerstspullen samen met de kindertekeningen op zolder en gaan de dvd's bij naaispullen –, dan

betekent dat al minder stress. Probleem is dat een mens tegenwoordig te veel spullen heeft om weg te stoppen. De Amerikaanse psycholoog en neurowetenschapper Daniel Levitin kwam in zijn boek *Een opgeruimde geest* tot een gemiddelde van 2260 voorwerpen per persoon in huis. Let wel: dat zijn alleen nog de zichtbare voorwerpen. Tel je weggestopte spullen in laden en kasten mee, dan kom je op het drievoudige uit.

Ordelijkheid is niet alleen een aangeboren neiging, ze heeft ook van oudsher een goede reputatie. Netheid geldt vanouds als een calvinistische deugd, en nog altijd waarderen we ordenen en opruimen positief, waarschijnlijk doordat we zoveel spullen en digitale rotzooi hebben. Lijstjes-apps als Evernote en boeken van een opruimgoeroe als Marie Kondo spelen in op onze wanhoop over de wanorde. Maar toch, écht cool ben je niet als übergeorganiseerde, sokkenvouwende planner. Want het creatieve warhoofd, de vrij denkende hipster zonder agenda, is natuurlijk veel romantischer en interessanter.

Een gefundeerd imago, vindt Tim Harford, econoom en schrijver van *Messy. The Power of Disorder to Transform Our Lives*. In het boek verwijst hij naar politicus en wetenschapper Benjamin Franklin, de man die onder (veel) meer de bliksemafleider heeft ontdekt en de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring mede heeft opgesteld. Franklin (1706-1790) wilde morele perfectie bereiken door zich te bekwamen in deugden als vlijt, matiging en orde. Dat laatste lukte hem totaal niet: zijn bureau, de vloer, stoelen, alles lag onder stapels boeken en papier. Franklin was ervan overtuigd nog productiever en succesvoller te worden als hij ook deze deugd onder de knie zou hebben, maar Harford meent dat Franklins vele successen juist te danken zijn aan die chaos. Volgens Harford zit de crux in het feit dat ordenen tijd en energie kost, zeker voor mensen bij wie dat niet natuurlijk gaat.

Een bekend gegeven: ook weleens een nog te →

De mens is in principe geneigd te ordenen. Zelfs de grootste sloddervos zal het verwoed blijven proberen

FOTO: GETTY IMAGES

» Tips «
Om snel te ordenen
→

TWEE-MINUTEN-REGEL Kun je iets als een mail binnen twee minuten regelen? Niet filen of op de to-do lijst zetten, maar meteen afhandelen.

CATEGORISEER MET MATE
Categoriseren kost tijd en het wordt er niet altijd overzichtelijker op, doordat op talloze manieren valt in te delen. Zoals yoghurt bij beschuit en brood hoort (allebei ontbijt) maar ook bij kaas en melk (want zuivel), vallen (werk-)mails ook verschillend in te delen. Een mail kan bij zowel 'belangrijk' als 'afwachten' of 'buikpijnklant' passen. Digitaal geldt dan ook: leve Control-F!

SCHRIJF HET VAN JE AF Het brein is getraind in wat cognitief psychologen de herhalingslus noemen – ontstaan in het preschrijftijdperk, om vergeten te voorkomen. Onhandig: de lus werkt iets te goed, waardoor we blijven herhalen tot we er iets mee doen. Opschrijven is 'iets'. Het geeft de herhalingslus toestemming het neurale circuit te ontspannen.

CLUSTER KLUSJES VAN DEZELFDE ORDE
Rekeningen betalen past goed bij het uitzoeken van een nieuw telefoonabonnement, een stuk minder bij de beslissing voor een nieuwe auto of een nieuwe huis.

Netheid geldt vanouds als een calvinistische deugd, en nog altijd waarderen we ordenen en opruimen positief.

FOTO: GETTY IMAGES

Ordenen, plannen en organiseren zijn misschien minder cool, voor bijvoorbeeld koken, bouwen en financiën regelen zijn ze onontbeerlijk.

Harfords pleidooi voor de kijk-mij-eens-lekker-vaag-en-creatief-zijnhouding is ook ergerlijk

declareren bonnetje te goed verstoppt? Of uren gespenseerd om digitale sub-sub-submappen aan te leggen in een poging projecten te ordenen? Harford pleit voor eenvoudig 'pilen' (stapelen) in plaats van 'filen' (archiveren), zowel fysiek als digitaal. Wat je het meest gebruikt, belandt stevast bovenaan, dus vind je het snelst. Hoe minder vaak je ernaar taalt, hoe meer het zal zakken in de stapel. Af en toe werk je de stapel door om te kijken wat er weg kan. De digitale equivalenten zijn natuurlijk de functies 'recentelijk geopend' en 'prullenbak'. En voor wie het daar niet kan vinden, is er altijd Ctrl-F.

Behalve spullen en data valt ook tijd te ordenen. Daar is Harford evenmin een voorstander van. Hij vindt dat veel taken, activiteiten en beroepen spontaner zouden kunnen zijn. Kijk bijvoorbeeld de stijl af van Arnold Schwarzenegger. In zijn gouverneurstijd hield hij zijn agenda leeg, zodat hij kon inspelen op wat zich aandeede.

Harfords pleidooi voor slordiger, lossier leven wordt wetenschappelijk ondersteund, door onder meer een onderzoek aan de Northwestern University in Illinois. Hoogleraar psychologie Daniel Kirschenbaum vond uit dat studenten die hun voorbereiding voor tentamens grof ('Over vier weken moet ik die drie boeken uit hebben') planden, succesvoller waren dan minutieuze planners,

Meer info:

Messy. The Power of Disorder to Transform Our Lives, 2016, Tim Harford, Riverhead Books

Een opgeruimde geest, 2016, Daniel Levitin, Atlas Contact

Dagelijkse rituelen, 2015, Mason Currey, Maven Publishing

Getting Organized in the Google Era, 2011, Douglas Merrill, Random House

die hun dagen per uur indeelden. De minutieuze planners kwamen slechts acht uur per week aan studeren toe, terwijl de meeste grove planners 25 uur per week haalden. De grove planners haalden ook betere cijfers. Hoe kan dat? Harford zegt: 'Daily plans are tidy, but life is messy.' De griep, een gemiste trein of een kapotte boiler: ze vallen niet te voorspellen, maar komen wel voor. De minutieuze planner houdt er geen rekening mee en raakt erdoor van slag.

Het bureau als oorlogsgebied

Minutieus je werk plannen is dus niet effectief, maar een strakke dagplanning om je werk heen is dat weer wel. Zo hield warhoofd Franklin er een dagelijkse routine op na, net als zo'n tachtig procent van de 150 toonaangevende creatieven, uitvinders en kunstenaars die de Amerikaanse schrijver Mason Currey in zijn boek *Dagelijkse rituelen* beschrijft. Schrijver Thomas Mann deed standaard een middagdutje om 16.00 uur en maakte een wandeling voor het eten, componist Gustav Mahler stond elke dag stipt om 6.00 uur op en at dan brood met jam als ontbijt. Ook de hedendaagse schrijver en millennial Hannah Bervoets werkt volgens een strak regime, waarbij ze voor ontbijt, sporten en series kijken altijd dezelfde volgorde en tijdstippen aanhoudt.

Ordenen, plannen en organiseren zijn misschien minder cool, bij veel dingen, zoals koken, bouwen en financiën regelen, zijn ze handig en zelfs onontbeerlijk. Daarbij is Harfords pleidooi voor de kijk-mij-eens-lekker-vaag-en-creatief-zijnhouding ook ergerlijk: te laat komen, dingen kwijtraken en slecht plannen brengen op zichzelf geen briljante ideeën, en kunnen hinderlijk zijn, ook voor de omgeving. Levitin houdt het daarom op een noodzakelijke, gezonde dosis efficiëntie. Die biedt tijdsbesparing, die u weer zou kunnen besteden aan mijmeren en creatieve uitingen. En zoals Douglas Merrill, voormalig chief information officer van Google en schrijver van *Getting Organized in the Google Era*, beweert: orde schept de vrijheid om rommelig te zijn.

Maar wie zich alsnog verwijt dat bureau, huis, en digitale fotoalbums ondanks verwoede opruimpogingen de aanblik bieden van een oorlogsgebied vlak na een vijandelijke aanval, vindt troost in deze quote van karakter Harry Lime in de film *The Third Man*: 'In Italy (...) for 30 years they had warfare, terror, murder and bloodshed, but they produced Michelangelo, Leonardo da Vinci and the Renaissance. In Switzerland they had brotherly love – they had 500 years of democracy and peace, and what did that produce? The cuckoo clock.' □